

Федорчак Ольга Василівна,
к.держ.упр., доц., старший викладач кафедри державного управління,
Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів
ORCID 0000-0001-9965-5135

УДК 351.82:330.322

doi: 10.34213/tp.19.01.08

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Узагальнено теоретичні підходи до визначення поняття “державна інвестиційна політика”. Встановлено, як у науковій літературі з державного управління трактується ця категорія. Описано види державної інвестиційної політики. Обґрунтовано важливість упровадження активної інвестиційної політики в державному управлінні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, державне управління.

Постановка проблеми. Інвестиційна політика є визначальною ланкою та осердям державної економічної політики. Завдяки їй держава безпосередньо впливає на обсяг і темпи економічного зростання, розвиток науки, вирішення соціальних, демографічних, екологічних та інших проблем. Однак на сучасному етапі державотворення ще не вироблено засадничих основ та чітких критеріїв формування державної інвестиційної політики в Україні, що унеможлиблює спрямування хаотичного потоку інвестиційних ресурсів, які надходять з різноманітних джерел, в єдине русло для вирішення завдань економічного розвитку. Україні вкрай необхідна зважена та обґрунтована інвестиційна політика щодо залучення інвестицій, як зовнішніх, так і внутрішніх, як державних, так і приватних. Ефективне розв’язання окресленої проблеми потребує формування відповідної наукової бази дослідження. З огляду на це тема статті є актуальною і своєчасною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні десятиріччя вітчизняна наукова література поповнилася значною кількістю змістовних досліджень теоретичних аспектів державної інвестиційної політики. Дослідженням цієї тематики займалися такі вчені: Л. Борщ [5], В. Герзанич [7], Є. Голеніщева [8], А. Гриценко [10], М. Джаммалудінова [12], М. Кондрашова [15], В. Пшенична [18], О. Руденко [20], Н. Статівка [22], О. Удалих [23], О. Шевердіна [25], А. Яценко [26] та ін. Праці цих науковців розкривають концептуальні положення, причини і передумови інвестування та його вплив на економічний розвиток країни. Водночас масштаби та рівень наукового розроблення проблем формування та реалізації державної інвестиційної політики на сучасному етапі державотворення України є недостатніми. Аналіз наукової літератури з цієї проблеми показав, що до теперішнього часу серед учених немає єдності думок із приводу трактування сутності та основних засад державної інвестиційної політики.

Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до визначення державної інвестиційної політики та її видів, а також розроблення пропозицій щодо її вдосконалення для покращання інвестиційного клімату і збільшення обсягів залучення інвестицій у вітчизняну економіку.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, термін “політика” в перекладі з грецької означає мистецтво управління державою [16]. У вітчизняній науці з приводу трактування змісту поняття “політика” існує певна двозначність.

Одним і тим же поняттям “політика” позначають два різних явища, для яких в англomовних наукових джерелах використовуються поняття – politics та policy. У значенні **politics** політика трактується як діяльність, спрямована головним чином на досягнення й утримання влади різними соціальними групами та індивідами заради реалізації їхніх суспільно значущих інтересів та потреб. Політика в цьому розумінні є предметом дослідження політології [24]. У значенні **policy** політика означає курс або напрям дій (чи утримання від них), прийнятий і дотримуваний органами публічної влади для розв’язання суспільних проблем. У цьому розумінні політика є предметом дослідження науки державного управління [3].

Залежно від сфери застосування та об’єктів впливу виділяють кілька видів політики, серед яких провідне місце посідає економічна. Відповідно до Господарського кодексу (ГК) України, основними напрямками економічної політики є інвестиційна, структурно-галузева, амортизаційна, цінова, антимонопольна, конкурентна, бюджетна, податкова, грошово-кредитна, валютна, зовнішньоекономічна політика та політика інституційних перетворень [9].

ГК України дає трактування державної інвестиційної політики як політики, що спрямована на створення суб’єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно в галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики, а також забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів та здійснення їхнього контролю [9].

Зауважимо, що в інших нормативно-правових актах, які регулюють умови інвестиційної діяльності в Україні, не передбачено використання терміна “інвестиційна політика”, не міститься її ознак та завдань. Наприклад, у Законі України “Про інвестиційну діяльність” [17] для означення цього поняття використано термін “державне регулювання інвестиційної діяльності”. При цьому наголошується, що державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні здійснюється у формах: 1) управління державними інвестиціями (прямий вплив); 2) регулювання умов інвестиційної діяльності суб’єктів господарювання (непрямий вплив) [Там само].

Прямий вплив держави полягає в тому, що держава може виступати в ролі інвестора й перебирати на себе функції фінансування галузей і виробництв, продукція яких має загальнонаціональний характер і може бути виробленою на державних підприємствах. Держава також може фінансувати розвиток збиткових виробництв з метою штучної підтримки їх, що являє собою ще одну форму прямого впливу. Управління державними інвестиціями здійснюється центральними й місцевими органами державної влади та охоплює планування, визначення умов і виконання конкретних дій щодо інвестування коштів із державного й місцевого бюджетів.

Непрямий вплив держави в Україні здійснюється шляхом регулювання умов інвестиційної діяльності суб’єктів господарювання. Зокрема, створення сприятливих економічних умов для розвитку інвестиційної діяльності; введення системи податкових ставок і податкових пільг; проведення кредитної й амортизаційної політики та політики ціноутворення; надання фінансової допомоги у формі дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв; роздержавлення і приватизації; проведення антимонопольних заходів; визначення умов користування зем-

лею, водою й іншими природними ресурсами; проведення державної експертизи інвестиційних проєктів; захист внутрішнього інвестиційного ринку; надання гарантій держави іноземним інвесторам та інших заходів.

Таким чином, державне регулювання інвестиційної діяльності являє собою прямий і непрямий вплив держави на інвестиційні процеси з метою стимулювання припливу інвестицій в економіку держави, поліпшення умов для інвестиційної діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату.

У вітчизняному законодавстві сутність “інвестиційної політики” фактично зводиться до “державного регулювання інвестиційного процесу”. Однак зауважимо, що “державне регулювання інвестиційної діяльності” та “державна інвестиційна політика” – не тотожні терміни. Інвестиційна політика – ширше поняття і може застосовуватись як неутручання, тоді як поняття “державне регулювання інвестиційної діяльності” має активну природу [20].

У науковій літературі з державного управління немає єдності щодо трактування змісту поняття “державна інвестиційна політика”. Аналіз визначень дозволив виокремити чотири підходи до розуміння терміна “державна інвестиційна політика” (таблиця).

I. Представники **першого підходу** (О. Белейченко [2], А. Борщ [5], Є. Голєніщева [8], І. Сергєєв [21], С. Чистов [3], О. Шєвердіна [25]) трактують державну інвестиційну політику як комплекс заходів, що забезпечують формування сприятливого вітчизняного інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні. Це політика, що передбачає створення сприятливих умов для суб'єктів господарювання, поживлення їхньої інвестиційної діяльності; формування сприятливого інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні; створення оптимальних умов для вкладення інвестицій і активізації інвестиційних процесів.

II. Представники **другого підходу** А. Загородній [13], Н. Ігошин [14], А. Райзберг [19], Н. Статівка [22]) трактують державну інвестиційну політику як систему заходів щодо створення умов інвестування для збалансованого розвитку регіонів і галузевих господарських комплексів і збереження балансу інтересів усіх соціально-суспільних груп у країні. Це політика, яка визначає обсяг, масштаби, структуру і напрями вкладення капіталу у сфері і галузі економіки з метою забезпечення пропорційності її розвитку, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери.

III. Представники **третього підходу** (А. Бабашкіна [1], Н. Давиденко [11], В. Кушлін [16], А. Яценко [26]) трактують державну інвестиційну політику як сукупність заходів, спрямованих на досягнення максимально високого ефекту від вкладених державою ресурсів у будь-якій їхній формі. Це політика, спрямована на забезпечення ефективності інвестиційної діяльності, що полягає у виборі і реалізації найбільш ефективних форм інвестицій з метою забезпечення високих темпів розвитку економіки і розширення господарської діяльності, передбачає концентрацію інвестицій на тих інвестиційних проєктах, від яких залежать досягнення високих темпів розвитку виробництва, збалансованість та ефективність економіки, одержання максимального приросту продукції і доходу на одиницю витрат.

IV. Представники **четвертого підходу** (І. Воробйова [6], А. Гриценко [10], М. Джаммалудінова [12], М. Кондрашова [15], О. Удалих [23]) трактують державну інвестиційну політику як низку заходів щодо забезпечення сприят-

ливих умов здійснення інвестиційної діяльності приватними суб'єктами підприємницької діяльності і державою. Це політика, що виражає відношення держави до інвестиційної діяльності і трактується як комплекс заходів, які органи публічної влади формують і використовують у процесі управління інвестиційною діяльністю; вона охоплює як *державні інвестиції*, так і *інвестиції приватних інвесторів*; включає заходи, що передбачають забезпечення соціально-економічного розвитку країни на основі здійснення спільної інвестиційної діяльності держави та приватних інвесторів.

Підходи до трактування державної інвестиційної політики

№ з/п	Автор	Визначення інвестиційної політики
1	2	3
I підхід	Белєйченко О. Г. [2]	– діяльність держави, що спрямована на створення сприятливих нормативно-правових та господарських умов для інвестування в основний капітал, формування підприємствами та організаціями необхідних фінансових засобів для інвестиційного розвитку;
	Борщ А. М. [5]	– комплекс заходів, що забезпечують формування сприятливого національного інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні;
	Голєніщева Є. Ю. [8]	– діяльність держави, спрямована на пошук джерел інвестицій і встановлення раціональних сфер використання їх, головним завданням якої є формування середовища, що сприяє залученню та підвищенню ефективності використання інвестиційних ресурсів;
	Сергєєв І. В. [21]	– комплекс цілеспрямованих заходів, проведених державою, для створення сприятливих умов для всіх суб'єктів господарювання з метою поживлення інвестиційної діяльності і підйому національної економіки, підвищення ефективності інвестицій та вирішення соціальних завдань;
	Чистов С. М. [3]	– комплекс правових, адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів;
	Шевєрдіна О. В. [25]	– складник економічної політики держави, що включає комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, проваджуваних із метою поширення та активізації інвестиційних процесів та регулювання капіталовкладень для контролю над структурною перебудовою виробництва, його технічного та технологічного оновлення й модернізації.
II підхід	Загородній А. Г. [13]	– загальнодержавні принципи рішення та заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери;
	Ігошин Н. В. [14]	– ланка економічної політики, система заходів, що визначає обсяг, структуру і спрямування капітальних вкладень, зростання основних фондів та оновлення їх на основі важливих досягнень науки і техніки;
	Райзберг Б. А. [19]	– складова частина економічної політики, що проводиться державою і підприємствами у вигляді встановлення структури і масштабів інвестицій, напрямів їхніх використання та джерел отримання;
	Статівка Н. В. [22]	– комплекс урядових рішень, що визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі з метою використання всіх можливих вітчизняних і міжнародних джерел фінансування, що можуть впливати на промислове зростання в країні;

1	2	3
III підхід	Бабашкіна А. М. [1]	– політика, стратегічною метою якої є модернізація економіки, і яка здатна забезпечити ефективний економічний розвиток країни;
	Давиденко Н. М. [11]	– частина загальної фінансової стратегії, що полягає у виборі та реалізації найбільш ефективних форм реальних і фінансових інвестицій з метою забезпечення високих темпів розвитку і розширення економічного потенціалу господарської діяльності;
	Кушлін В. І. [16]	– частина державної економічної політики, спрямованої на забезпечення ефективної інвестиційної діяльності;
	Яценко А. В. [26]	– система заходів, що визначають обсяг, структуру та основні напрями усіх вкладень інвестиційних ресурсів різної форми (фізичних, фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних) для забезпечення високих темпів розвитку економіки через концентрацію інвестицій на тих інвестиційних проектах, від яких залежать досягнення високих темпів розвитку виробництва, збалансованість та ефективність економіки, одержання максимального приросту продукції і доходу на одиницю витрат.
IV підхід	Воробйова І. П. [6]	– довгострокова політика уряду, спрямована на активізацію або стримування інвестиційного процесу; при цьому при перевиробництві вживаються заходи щодо стримування залучення інвестицій; при рецесії – заходи, щодо стимулювання приросту інвестицій, які забезпечать економічне зростання;
	Гриценко А. А. [10]	– комплекс заходів щодо підвищення рівня залучення наявного інвестиційного потенціалу до процесу відтворення, створення оптимальних умов для вкладення інвестицій, забезпечення стійкого розвитку країни на основі здійснення спільної інвестиційної діяльності держави та приватних суб'єктів господарювання;
	Джаммалудінова М. Ю. [12]	– складова частина соціально-економічної політики, яка виражає відношення держави до інвестиційної діяльності; визначає цілі, спрямування, форми державного управління інвестиційною діяльністю в країні; охоплює як державні інвестиції, так і інвестиції приватних інвесторів та юридичних осіб;
	Кондрашова М. В. [15]	– цілеспрямована науково обґрунтована діяльність органів державної влади із залучення й ефективного використання інвестиційних ресурсів для вирішення проблем соціально-економічного розвитку і поліпшення якості життя населення;
	Удалих О. О. [23]	– комплекс заходів, які органи державної влади та місцевого самоврядування формують і використовують у процесі управління інвестиційною діяльністю; об'єктом такої політики виступає інвестиційна діяльність; суб'єктами – органи державного управління та місцевого самоврядування всіх рівнів

У деяких дослідженнях державна інвестиційна політика трактується як “механізм, що передбачає дію економічних інструментів, які забезпечують вплив на інвестиційний процес, в рамках чинних нормативно-правових актів країни, з метою досягнення соціального та економічного ефектів, при урахуванні ресурсних та інституційних обмежень” [18]. На нашу думку, тут ідеться про регулювання інвестиційної діяльності шляхом впливу органів влади на інвестиційний процес.

У запропонованих визначеннях “державної інвестиційної політики” держава виступає одночасно в ролях: 1) учасника інвестиційного ринку; 2) регулятора інвестиційного ринку. З огляду на це державну інвестиційну політику слід трактувати в широкому і вузькому розумінні.

У широкому розумінні, державна інвестиційна політика означає широкий спектр діяльності держави в інвестиційній сфері – як “суб'єкта” (учасника) провадження власної інвестиційної активності, так і регулятора системи

чинників, що визначають ефективність та інтенсивність інвестиційної діяльності інших суб'єктів господарювання.

У вузькому розумінні, державна інвестиційна політика розглядається виключно як комплекс заходів, що забезпечують формування сприятливого інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні, що спрямовані на створення сприятливих умов для суб'єктів інвестування.

На нашу думку, державна інвестиційна політика – це система заходів, спрямована на формування сприятливого інвестиційного клімату й підвищення ефективності використання бюджетних інвестиційних ресурсів. Державна політика розвитку інвестиційного клімату є складником інвестиційної політики.

У науковій літературі виділяють різні види інвестиційної політики. Інвестиційну політику можна класифікувати за такими ознаками: 1) рівнем державного управління; 2) галузями і сферами економіки; 3) джерелами інвестування; 4) ступенем охоплення; 5) силою державного втручання тощо.

1. За рівнем управління можна виокремити інвестиційну політику, що формується на рівні держави, регіону, району чи територіальної громади. Таким чином, можна говорити про *державну, регіональну та місцеву інвестиційну політику*. Усі ці види перебувають у взаємозв'язку, однак державна інвестиційна політика є визначальною, оскільки створює умови і сприяє активізації інвестиційної діяльності на всіх рівнях [8].

2. За секторами, сферами, і галузями економіки можна виокремити інвестиційну політику в державному і приватному секторах; у виробничій та невиробничій сфері; у промисловості, сільському господарстві, будівництві та інших галузях [25]. Під *галузеву інвестиційну політику* дослідники здебільшого розуміють підтримку пріоритетних галузей господарства, розвиток яких забезпечує економічну безпеку країни, експорт готової продукції, прискорення науково-технічного прогресу і динаміки розвитку економіки країни на найближчу і подальшу перспективу. При цьому формування державної інвестиційної політики має бути визначальним, а галузева політика має стати її логічним та гармонійним продовженням [4].

3. За джерелами інвестування можна виокремити *політику, спрямовану на залучення внутрішніх (вітчизняних) та зовнішніх (іноземних) інвестицій*. В Україні всю увагу влади спрямовано здебільшого на залучення іноземних інвестицій. Однак, попри значні зусилля уряду, іноземні інвестиції становлять невелику частку (близько 1 %) капітальних інвестицій в Україні. Той факт, що закордонні інвестори неохоче здійснюють прямі вкладення в економіку України, характеризує низьку ефективність такої політики. Результатом проведення політики, спрямованої на формування сприятливих умов лише для внутрішнього інвестора, може стати створення неефективної і неконкурентної власної промисловості. Тому в Україні слід реалізовувати політику, спрямовану на залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. На думку окремих науковців [26], між зовнішніми та внутрішніми інвестиціями не існує принципових розбіжностей, а поняття “інвестор” є “наднаціональним” поняттям. Основні закони переливання інвестиційних потоків єдині для всіх учасників цього процесу, як резидентів, так і нерезидентів. Тому країнам з нерозвиненим внутрішнім інвестиційним ринком складно розраховувати на приплив додаткових коштів із зовнішніх джерел. І навпаки, розвинені держави, що відчувають певну надмірність капіталу в національній економіці, є найбільшими одержувачами іноземних інвестицій [26].

4. За ступенем охоплення можна виокремити *загальносистемну* та *селективну* інвестиційну політику. Першу спрямовано на створення сприятливого інвестиційного клімату, більш-менш рівномірно впливаючи на всіх суб'єктів інвестиційної діяльності, формуючи економічне, інституційне та правове середовище для їхньої активності. Друга стосується створення преференційних умов інвестування для окремих суб'єктів інвестиційного ринку (регіонів, галузей, виробництв і проектів) і виступає як цілеспрямований вплив на них, визначаючи пріоритетні напрями розвитку того чи іншого регіону, галузі, виробництва, великих агентів реального сектора тощо [26].

5. За силою (ступенем) державного втручання в економічні процеси у світовій практиці виокремлюють *активну* і *пасивну* інвестиційну політику [22].

У разі проведення активної інвестиційної політики держава широко використовує всі види методів і часто сама стає інвестором. Ця політика залучення іноземних інвестицій визначає спеціальні заходи, покликані стимулювати входження в економіку країни, яка приймає, усіх видів і форм іноземних інвестицій. Вона передбачає формування спеціальної *інституційної структури* для просування й залучення іноземних інвестицій, організаційними елементами якої можуть бути міністерства чи агентства із залучення інвестицій, які поширюють інформацію стосовно переваг країни серед потенційних інвесторів і допомагають останнім облаштуватися в країні [7].

Пасивна інвестиційна політика полягає в тому, що держава обмежує безпосереднє втручання в інвестиційні процеси до мінімуму. Вона означає майже повну відсутність заходів, спрямованих на залучення інвестицій. Найчастіше її застосовують, коли порівняльні переваги та макроекономічні умови країни є достатніми для залучення потрібного обсягу капіталу. За умови провадження пасивної політики залучення інвестицій, уряд країни користується природними перевагами країни, такими як географічне розміщення та природні ресурси. При цьому для іноземних інвестицій уже створено сприятливі умови господарювання, є прозора законодавча система, розвинена інфраструктура, стабільні умови господарювання і відкритість економіки [Там само].

Залежно від економічної ситуації в країні уряди можуть застосовувати різні види інвестиційної політики. При цьому слід мати на увазі, що пасивну політику доцільно використовувати тим країнам, чий переваги є вагомішими за переваги конкурентів. І навпаки, активну політику варто використовувати країнам, у яких переваги суттєво слабші за переваги конкурентів [Там само].

На сучасному етапі державотворення для України найбільш відповідною має стати активна політика залучення інвестицій. Адже з переходом до ринкової економіки та демократичних засад управління державою в Україні кожен рік поспіль не втомлюються наголошувати на необхідності залучати інвестиції в країну. Чинники вкотре заявляють про “наполегливу” роботу над поліпшенням інвестиційного клімату й формуванням позитивного іміджу України на світовій економічній арені. Проте лише заявами та гаслами інвесторів не залучити. Їх необхідно шукати, переконувати, мотивувати і захочувати якнайкращими умовами інвестування.

Активна інвестиційна політика держави потребує певного *механізму її реалізації*, інструменти якого поділяють на групи – (1) *макроекономічні*, (2) *мікроекономічні* та (3) *інституційні*. До макроекономічних належать

інструменти, що визначаються заходами бюджетно-податкової політики, впливають на темпи зростання економіки і зовнішньоторговельний режим та формують загальнодержавний інвестиційний клімат. До мікроекономічних – інструменти, що впливають на окремі складники інвестицій або на окремі галузі: ставки податків, правила нарахування амортизації, умови надання кредитів, гарантій і пільг. Інституційні інструменти передбачають формування системи державних інституцій, задіяних у розробленні та реалізації інвестиційної політики, та їхню взаємодію з суб'єктами інвестування [12].

Необхідність формування інвестиційної політики в Україні зумовлена низкою причин:

1. Проблема доступності капіталу. Забезпечення суб'єктів господарювання необхідними фінансовими ресурсами в достатній кількості є одним з основних завдань інвестиційної політики. Найчастіше підприємства не розширюють і навіть не відновлюють виробництво внаслідок того, що ціна капіталу для них вища майбутнього прибутку, який планується одержати. Банківський сектор покликаний забезпечувати бізнес коштами для розвитку, але надто високий відсоток кредитних ресурсів стримує ці процеси. Тому інвестиційна політика повинна забезпечити доступність інвестицій та прийнятність ціни капіталу при вкладенні коштів.

2. Диспропорції в інвестиційних потоках. Можлива розбіжність інтересів суспільства і суб'єктів господарювання щодо вкладення коштів. Справа в тому, що інвестиції в ринкових умовах вкладаються лише з міркувань прибутковості. І головними критеріями для інвесторів є рівень прибутковості та час повернення вкладених коштів. А для суспільства важливе отримання соціально-економічного ефекту від інвестицій. Тому інвестиційна політика повинна забезпечити пропорційний розподіл інвестицій між галузями та сферами економіки незалежно від рівня прибутковості капіталу.

3. Диспропорції інвестування в регіонах. В Україні існують диспропорції залучення інвестицій за регіонами. Лідером залучення інвестицій виступають столиця та великі міста з розвиненою інфраструктурою. Розмір інвестицій зменшується від центру до периферії. Часто розрив між регіонами-лідерами і регіонами-аутсайдерами є вельми значний. Тому інвестиційна політика покликана зменшити диспропорції залучення інвестицій у регіони країни [6].

З огляду на це Україні потрібна інвестиційна політика щодо залучення інвестицій на національному, регіональному та місцевому рівнях; виважений розподіл інвестицій у різні сектори економіки; стимулювання залучення як зовнішніх, так внутрішніх інвестицій. При цьому роль уряду повинно бути зведено не до пасивного спостерігача, а до активного учасника цього процесу.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи результати дослідження, можна дійти таких висновків:

1. Встановлено, що в науковій літературі з державного управління не існує єдиного підходу до розуміння поняття “державна інвестиційна політика”. Інвестиційну політику держави розглядають: 1) як комплекс заходів, що забезпечують формування сприятливого вітчизняного інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні; 2) систему заходів щодо створення умов збалансованого розвитку регіонів і галузевих господарських комплексів і збереження балансу інтересів усіх соціально-суспільних груп у країні;

3) сукупність заходів, спрямованих на досягнення максимально високого ефекту від вкладених державою ресурсів у будь-якій їхній формі; 4) низку заходів щодо забезпечення сприятливих умов здійснення інвестиційної діяльності як приватними суб'єктами підприємницької діяльності, так і державою.

2. Запропоновано трактування державної інвестиційної політики як системи заходів, спрямованих на формування сприятливого інвестиційного клімату і підвищення ефективності використання бюджетних інвестиційних ресурсів. Розмежовано зміст понять “державне регулювання інвестиційної діяльності” та “державна інвестиційна політика”. З'ясовано, що “інвестиційна політика” є ширшим поняттям і може застосовуватись як неутручання, тоді як поняття “державне регулювання інвестиційної діяльності” має активну природу. Державне регулювання інвестиційної діяльності охоплює як пряме управління інвестиціями, так і регулювання умов інвестиційної діяльності.

3. Виокремлено такі види інвестиційної політики: державну, регіональну, місцеву; інвестиційну політику, що реалізується у різних галузях економіки; інвестиційну політику, спрямовану на залучення вітчизняних та іноземних інвестицій; загальносистемну та селективну інвестиційну політику; активну та пасивну інвестиційну політику. Доведено необхідність формування активної інвестиційної політики в Україні.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальнішому вивченні інституційного механізму реалізації державної інвестиційної політики з метою покращання умов інвестування у вітчизняну економіку.

Список використаних джерел

1. Бабашкина А. М. Государственное регулирование национальной экономики. М. : Финансы и статистика, 2014. 480 с.
2. Белейченко О. Г. Напрями вдосконалення інвестиційної політики в Україні. *Університетські наукові записки : часопис Хмельниць. ун-ту управління та права*. 2008. № 4 (28). С. 404–409.
3. Державне регулювання економіки / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. Київ : КНЕУ, 2000. 316 с.
4. Бородінова Ю. Ю., Тимошенко Н. Ю. Економічна сутність та значення інвестиційної політики. *Актуальні проблеми економіки та управління : зб. наук. пр. КПІ ім. І. Сікорського*. 2016. № 10. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/73389/68766> (дата звернення : 11.01.2019).
5. Борщ Л. М. Стратегія інвестиційного зростання економіки в умовах ринкової трансформації : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.01.01 – економічна теорія. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2003. 23 с.
6. Воробьева И. П. Государственное регулирование национальной экономики. Томск : Томск. гос. ун-т, 2014. 292 с.
7. Герзанич В. М. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку: основні стратегії та способи їх оптимізації. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. С. 1–5.
8. Голеніщева Є. Ю. Теоретичні засади державної інвестиційної політики. *Вісник Нац. ун-ту цивіл. захисту України. Серія : Державне управління*. 2015. № 2. С. 1–7.
9. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16 січня 2003 р. *ВВР України*. 2003. №№ 18–22. Ст. 144.
10. Грищенко Л. Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. *Наукові праці Кіровоград. нац. техн. ун-ту. Серія : Економічні науки*. 2012. № 22 (2). С. 89–95.
11. Давиденко Н. М. Аналіз інвестиційних проектів. Київ : Компрінт, 2015. 378 с.
12. Джаммалудінова М. Ю. Інвестиційна політика як інструмент макроекономічного регулювання. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук*. 2014. № 1 (7). С. 132–139.
13. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Київ : Знання, 2007. 1072 с.

14. Игошин Н. В. Инвестиции: организация, управление, финансирование. М. : Юнити-дара, 2005. 448 с.
15. Кондрашова М. В. Механізми здійснення державної інвестиційної політики в регіоні : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : спец. 25.00.02 – механізми держ. упр. Київ : НАДУ, 2010. 22 с.
16. Кушлин В. И. Государственное регулирование рыночной экономики. М. : РАГС. 2005. 332 с.
17. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-XII від 18 верес. 1991 р. *ВВР України*. 1991. № 47. Ст. 646.
18. Пшенична В. П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Донецьк : Дон. держ. ун-т управління МОН України, 2011. 25 с.
19. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш. Современный экономический словарь. М. : ИНФРА-М, 2005. 479 с.
20. Руденко О. А. Особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісн. Полтав. ун-ту економіки і торгівлі*. 2014. № 1 (63). С. 31–37.
21. Сергеев И. В., Веретенникова И. И., Яновский В. В. Организация и финансирование инвестиций. М. : Финансы и кредит, 2002. 400 с.
22. Статівка Н. В. Інвестиційна політика. *Енциклопедичний словник з державного управління* / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. С. 273–274.
23. Удалих О. О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства. Київ : ЦУЛ, 2006. 292 с.
24. Політика в публічному управлінні / І. С. Бондар, В. Г. Горник, С. О. Кравченко, В. В. Кравченко. Київ : Ліра-К, 2016. 200 с.
25. Швердіна О. В. Інвестиційна політика України як об'єкт державної економічної політики. *Публічне управління: теорія та практика*. 2012. № 4 (12). С. 111–117.
26. Яценко А. В. Формування інвестиційної політики зі стратегічних позицій розвитку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С. 12–17.

References

1. Babashkina, A.M. (2014). Gosudarstvennoe regulirovanie nacional'noj jekonomiki [State regulation of the national economy]. Moskov: Finansy i statistika [in Russian].
2. Bieliejchenko, O.H. (2008). Napriamy vdoskonalennia investytsijnoi polityky v Ukraini [Directions of improvement of investment policy in Ukraine]. *Universytets'ki naukovy zapysky : chasopys Khmel'nyts'koho universytetu upravlinnia ta prava*. No. 4 (28), 404–409 [in Ukrainian].
4. Borodinova, Yu.Yu., Tymoshenko, N.Yu. (2016). Ekonomichna sutnist' ta znachennia investytsijnoi polityky [The Economic Essence and Importance of Investment Policy]. *Aktual'ni problemy ekonomiky ta upravlinnia : zbirnyk naukovykh prats' KPI im. I.Sikors'koho*. No. 10, URL : <http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/73389/68766> [in Ukrainian].
5. Borsch, L.M. (2003). Stratehiia investytsijnoho zrostantia ekonomiky v umovakh rynkovoї transformatsii [Strategy of investment growth of economy in the conditions of market transformation] : Doctoral thesis. Kyiv: Kyivs'kyj natsional'nyj universytet im. T.H. Shevchenka [in Ukrainian].
6. Vorob'eva, I.P. (2014). Gosudarstvennoe regulirovanie nacional'noj jekonomiki [State regulation of the national economy]. Tomsk: Tomskij gosudarstvennyj universitet [in Russian].
7. Herzanych, V.M. (2015). Zaluchennia inozemnykh investytsij v natsional'nu ekonomiku : osnovni stratehii ta sposoby ikh optymizatsii [Involving foreign investments in the national economy: the main strategies and ways of their optimization]. *Efektivna ekonomika*, 10, 1–5 [in Ukrainian].
8. Holenischeva, Ye.Yu. (2015). Teoretychni zasady derzhavnoi investytsijnoi polityky [Theoretical basis of state investment policy]. *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Seriya : Derzhavne upravlinnia*, 2, 1–7 [in Ukrainian].
9. Hospodars'kyj kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003. [The Commercial Code of Ukraine of 16.01.2003], (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No. 18–22. St. 144 [in Ukrainian].
10. Hrytsenko, L.L. (2012). Derzhavna investytsijna polityka: sutnist', tsili ta zavdannia [State investment policy: essence, goals and tasks]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky*, 22 (2), 89–95 [in Ukrainian].

11. Davydenko, N.M. (2015). Analiz investytsijnykh proektiv [Analysis of investment projects]. Kyiv : Komprynt [in Ukrainian].
12. Dzhammaludinova, M.Yu. (2014). Investytsijna polityka iak instrument makroekonomichnoho rehuliuвання [Investment Policy as an Instrument of Macroeconomic Regulation]. *Aktual'ni problemy humanitarnykh ta pryrodnych nauk*, 1 (7), 132–139 [in Ukrainian].
13. Zahorodnij, A.H., Vozniuk, H.L. (2007). Finansovo-ekonomichnyj slovnyk [Financial and economic dictionary]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
14. Igoshin, N.V. (2005). Investicii: organizacija, upravlenie, finansirovanie [Investments: organization, management, financing]. Moskva: JUNITI-DARA [in Russian].
15. Kondrashova, M.V. (2010). Mekhanizmy zdijsnennia derzhavnoi investytsijnoi polityky v rehioni [Mechanisms of implementing of state investment policy in the region]: Candidate's thesis. Kyiv: NADU pry Prezydentovi Ukrainy [in Ukrainian].
16. Kushlin, V.I. (2005). Gosudarstvennoe regulirovanie rynochnoj jekonomiki [State regulation of a market economy]. Moskva: RAGS [in Russian].
17. Pro investytsijnu diial'nist' : Zakon Ukrainy vid 18.09.1991. [On investment activity of 18.09.1991], (1991). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No. 47 [in Ukrainian].
18. Pshenychna, V.P. (2011). Rozvytok mekhanizmu realizatsii derzhavnoi investytsijnoi polityky Ukrainy [Development of mechanism of realization of state investment policy of Ukraine] : Candidate's thesis. Donetsk: Donetsk'kyj derzhavnyj universytet upravlinnia MON Ukrainy [in Ukrainian].
19. Rajzberg, B.A., Lozovskij, L.Sh. (2005). Sovremennyj jekonomicheskij slovar' [Modern Economic Dictionary]. Moskva: INFRA-M [in Russian].
20. Rudenko, O.A. (2014). Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання investytsijnoi diial'nosti v Ukraini [Features of State Regulation of Investment Activity in Ukraine]. *Naukovyj visnyk Poltav's'koho universytetu ekonomiky i torhivli*, 1 (63), 31–37 [in Ukrainian].
21. Sergeev, I.V., Veretennikova, I.I., Janovskij, V.V. (2002). Organizacija i finansirovanie investicij [Organization and financing of investments]. Moskva: Finansy i kredit [in Russian].
22. Statyva, N.V. (2010). Investytsijna polityka [Investment Policy]. *Entsyklopedychnyj slovnyk z derzhavnoho upravlinnia*. Kyiv: NADU pry Prezydentovi Ukrainy [in Ukrainian].
23. Udalykh, O.O. (2006). Upravlinnia investytsijnoiu diial'nistiu promyslovoho pidprijemstva [Management of investment activity of industrial enterprise]. Kyiv: TsUL [in Ukrainian].
24. Chystov, S.M., Nykyforov, A.Ye., Kutsenko, T.F. (2000). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of economy]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
25. Sheverdina, O.V. (2012). Investytsijna polityka Ukrainy iak ob'iekt derzhavnoi ekonomichnoi polityky [Investment Policy of Ukraine as an Object of State Economic Policy]. *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, 4 (12), 111–117 [in Ukrainian].
26. Yatsenko, A.V. (2010). Formuvannia investytsijnoi polityky zi stratehichnykh pozytsij rozvytku Ukrainy [Formation of investment policy from strategic positions of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 8, 12–17 [in Ukrainian].

Fedorchak O. V., PhD in Public Administration, Associate Professor, Senior Lecturer of Public Administration Department, LRIPA NAPA, Lviv
ORCID 0000-0001-9965-5135

THEORETICAL APPROACHES TO THE DEFINITION OF STATE INVESTMENT POLICY

The article generalized the theoretical approaches to definition of the concept of “state investment policy”. It is established that in the scientific literature on public administration there is no single approach to understanding of this concept. The analysis of the definition of “the state investment policy” allows distinguish four approaches to understanding this category. 1) Representatives of the first approach interpret the state investment policy as a set of measures that ensure the formation of a favorable investment climate and the business environment in the country. 2) Representatives of the second approach consider state investment policy as a system of measures for the uniform allocation of capital investments in all sectors and industries of the economy. 3) Representatives of the third approach interpret the state investment policy as a set of measures aimed at achieving the

highest possible effect of the investments in any form. 4) Representatives of the fourth approach consider the state investment policy as measures to ensure favorable conditions for investment of both private business entities and the state. We propose to interpret the state investment policy as a system of measures aimed at creating a favorable investment climate and increasing the efficiency of using budget investment resources. There are described following types of investment policy: 1) state, regional and local investment policy; 2) investment policy in various sectors of the economy; 3) investment policy aimed at attracting domestic and foreign investments; 4) system-wide and selective investment policy; 5) and active and passive investment policy. The necessity of forming an active investment policy in Ukraine for the purpose of attracting all types of investments is proved. The role of the government should be reduced not to the passive observer, but to the active participant of this process.

Key words: investment, investment policy, public administration.

Надійшла до редколегії 24.01.2019 р.